

GENERO ERAGINAREN AURRE EBALUAZIOA EGIAZTATZEKO ARAUZKO TXOSTENA, GIPIZKOAKO LURRALDE HISTORIKOKO 2020rako AURREKONTU OROKORRAK ONARTZEN DITUEN FORU ARAUAREN AURREPROIEKTUARENA.

Gipuzkoako Foru Aldundiko Ogasun eta Finantza Departamentuaren eskariz egiten da txosten hau, foru arau hauek xedatutakoa betetzeko asmoz: alde batetik, *6/2005 Foru Araua, uztailaren 12koa*, Gipuzkoako Lurralde Historikoaren Erakunde Antolaketa, Gobernu eta Administrazioari buruzkoa –70. artikulua–; eta bestetik, *2/2015 Foru Araua, martxoaren 9koa, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa* –27. artikulua–.

Txostenaren helburua da egiaztatzea zuzen aplikatu den ala ez arau eta jarraibide hauetan xedatutakoa: *Emakumeen eta gizonen berdintasunerako 2/2015 Foru Arauaren 27. b) artikulua*, eta *Gipuzkoako Foru Aldundiko organoen izaera orokorreko xedapenen genero eragina aldeztetik ebaluatzeko txostenak egiteko jarraibideak, 2011ko ekainaren 21eko Diputatuen Kontseiluaren Erabakiz* onartutakoak. Orobat, helburua da zentzu horretan hobetzeko proposamenak egitea.

2019ko urriaren 17an, Gipuzkoako Foru Aldundiko Ogasun eta Finantza Departamentuak Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoari eskatu zion goian aipatutako proiektuari buruzko genero eraginaren aurre ebaluazioa egiaztatzeko txostena. Aurreproiektu horren xedea da Gipuzkoako Lurralde Historikoko 2020rako aurrekontu orokorrak onartzea.

Foru arau bat denez, *2/2015 Foru Arauaren 27.1* artikulua ezarritakoari jarraikiz, genero eraginaren aurre ebaluazioa behar du. Eta xede horrekin, proiektua sustatu duen organoak dagokion genero eraginaren aurre ebaluazioko txostena egin du, aipatutako arauko *27.2* artikuluan aurreikusitakoarekin bat etorriz, hain zuzen ere.

Ondorioz, Berdintasun Zerbitzuak dagokion genero eraginaren aurre ebaluazioa egiaztatzeko txostena egin du, *15/2016 Foru Dekretuak, uztailaren 19koak, Diputatu Nagusiaren Alorraren egitura organikoari eta funtzionalari buruzkoak*, *12.* artikuluan ezarritakoaren arabera.

EGIAZTAPENA

Genero eraginari buruz aurkeztutako aurre ebaluazioko txostenak **zuzen identifikatzen du** esku artean daukagun foru arauaren aurreproiektuaren **genero pertinentzia**, emakumeengan eta gizonengan duelako eragina, pertsona fisikoak izanik azken hartzaileak, eta gainera, eragina duelako emakumeen eta gizonen baliabideetarako irispidean edo baliabideen kontrolean.

Proiektuaren genero pertinentzia zehaztu ondoren, Gipuzkoako gizon eta emakumeen **abiapuntuko egoerari buruzko azterketa** egiten du txostenak. Horretarako, nabarmentzen du bilakaera positibo bat izan dutela Gipuzkoako gizonen eta emakumeen arteko desberdintasun egoerari buruzko erreferentziazko adierazleek, nahiz eta oraindik asko falta den berdintasunezko egoera bat lortzeko. Gainera, azpimarratzen du ezen azken urteotako krisi ekonomikoak berekin ekarri duela handiagoak izatea, alde batetik, babesgabetasun egoeran dauden emakumeen eta gizonen arteko arrakala, eta bestetik, errenta apaleko mailak, zeinak eragin negatiboagoa baitu emakumeengan.

Azterketa horren ondoren, txostenak Gipuzkoako emakumeen eta gizonen errenta pertsonalari eta parte-hartze laboralari buruzko datuak ematen ditu, oinarritzat hartuz Eustateko datuak nahiz Gipuzkoako pobrezari eta gizarte bazterketari buruzko inkesta. Hortik ondorioztatzen da oraindik ere genero desberdintasunak daudela Gipuzkoako Lurralde Historikoan, gizonak eta emakumeak baliabide ekonomikoak eskuratzeari dagokionez.

Gainera, txostenak datu zehatzak jasotzen ditu bai aurrekontu programei buruz (Txosten exekutiboa: *Genero ikuspegiak 2020ko aurrekontuetan duen eraginari buruzko azterketa*) bai OHZren¹ aldaketari buruz, hori ere foru arauaren aurreproiektuan sartzen baita.

Hala, txosten exekutiboak, bestalde, foru departamentuetako 44 programa aztertzen ditu. Horietatik, 22 programak genero garrantzi altua dute, eta beste 22k, berriz, garrantzi ertaina, Foru Aldundiak berak egindako aurrekontu programen sailkapenaren esparruan.

¹ Ondasun Higiezinaren gaineko Zerga

Horretarako, sexuen arabera bereizitako datuak ematen dira emakumeek eta gizonek jardun eremu jakin horretan duten egoerari dagokionez. Hala eta guztiz ere, eta lortutako datuetatik abiatuta, ez da egiten genero azterketarik identifikatutako desberdintasunei buruz, eta ez da txertatzen ere neurri zuzentzailerik, desberdintasun horiek konpentsatzeko, hala badagokio.

Beste alde batetik, txostena ere ez da iristen 2020ko aurrekontuei dagokien foru arauaren aurreproiektuari genero eraginaren aurre ebaluazio bat egitera. Hala, nahiz eta baieztatzen den ezen 2020ko aurrekontuek baldintzak eta neurriak jartzen dituztela genero desberdintasunak gutxitzeko, ez dira baldintza eta neurri horiek zein diren zehazten, eta ez dira jasotzen ondorio horretara eramaten duten arrazoiak.

Azkenik, eta OHZren araudian proposatutako aldaketari dagokionez, hori ere txertatzen baitu aurreproiektuak, arautze eremuan dauden genero desberdintasunak identifikatzen ditu proposamenak, baina ez du sartzen funtsezko aldaketarik, araudi horiek aldatzeko lagungarria izan daitekeenik.

ONDORIOA ETA HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK

Azaldutako guztiaren arabera, eta *2/2015 Foru Arauak, martxoaren 9koak, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoak*, 27.2.b) artikuluan dioena betez, *Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Foru Arauaren aurreproiektua* sustatu duen departamentuak **partzialki ezarri du 2/2015 Foru Arauak 27. artikuluan xedatutako prozedura**.

Hori hala da, zeren eta, alde batetik, aurreproiektuaren genero pertinentzia identifikatzen baita, eta emakumeek eta gizonek jardun eremu horretan duten egoeraren diagnostiko bat egiten baita, baina, bestetik, ez baita egiten genero eraginaren aurre ebaluazio bat, eta ez baita txertatzen berdintasunaren aldeko neurri zuzentzailerik, hala badagokio.

Izan ere, hala ezartzen baitute *Gipuzkoako Foru Aldundiko organoen izaera orokorreko xedapenen genero eragina aldeztetik ebaluatzeko txostenak egiteko jarraibideek*,

2011ko ekainaren 21eko Diputatuen Kontseiluaren Erabakiz onartutakoek, urrats hauek egin behar dira araudiaren genero eraginaren balorazioa egiteko, eta eragin positiboa izango duela bermatzeko:

- ✓ Programa bakoitzeko datu bilketa, sexuen arabera bereizita.
- ✓ Lortutako datuen azterketa eta genero desberdintasunen identifikazioa.
- ✓ Genero desberdintasun horien aurrean arauak duen erantzun maila.
- ✓ Genero eraginaren aurretiazko balorazioa.
- ✓ Identifikatutako genero desberdintasunak konpentsatzeko aurreikusten diren neurri zuzentzaileak.

Aztertutako aurrekontu programen kasuan, txostenak sexuen arabera bereizita agertzen ditu programa bakoitzari dagozkion zenbatekoak eta datuak, baina ez ditu generoaren ikuspegitik aztertzen identifikatutako desberdintasunak.

Izan ere, programak garrantziaren arabera kategorizatzeak eta programa horietako asko garrantzi handikoak izateak, ez du esan nahi programa horiek beren jarduketa eremuan ematen diren genero desberdintasunak konpentsatzen lagunduko dutenik. Izatez, eskala horrek balio du identifikatzeko, alde batetik, emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde aldatzeko potentzial handiena duten programak, eta, bestetik, emakumeen eta gizonen artean desberdintasun handienak egon litezkeen programak. Hala ere, programa horientzako aurrekontuko partida handiagoa bideratzeak ez du ziurtatzen ez horiek ez horiek garatzen dituzten politika publikoek eragin positiboa izango dutenik. Eragin hori politika horietatik emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko helburu eta ekintza espezifikokoak egitearen esku egongo da. Izan ere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren aldeko berariazko plangintzarik gabe, litekeena da politika horietako batzuk genero desberdintasunak gehiago sakontzea.

Aztertu egin beharko litzateke, programak garrantziaren arabera kategorizatzeaz eta metodologia osatzeaz gain, zer-nolako ondorioak izango dituzten datu eta zenbateko horiek guztiek emakumeen eta gizonen egoeraren gainean eta berdintasunaren gainean, kontuan hartuta programa bakoitzean garatzen diren neurriak eta neurri horiek benetan laguntzen ote duten genero estereotipo eta eginkizun sozialak hausten,

baita identifikatutako desberdintasunak sortzeko eta mantentzeko lagungarriak diren gizarte balioekin eta ohiturekin ere.

Jarraian, aztertu beharko litzateke identifikatutako desberdintasunei zenbateraino erantzuten dien arau proiektuak, eta gero, haren aldez aurreko genero eragina ebaluatuko litzateke, kontuan hartuta proiektuak berdintasunaren alde duen eraldaketa-gaitasuna.

Azterketa hori egin ondoren, eta eragin negatiboa aurreikusiko litzaiekeen programen kasuetan, berdintasunaren aldeko neurri zuzentzaile zehatzak identifikatu beharko lirateke. Horrela, aurrekontu programei buruz egindako azterketak alderdi hauek txertatu beharko lituzke, hala badagokio: berdintasunaren arloan lortu beharreko helburuak, horiek lortzeko jarduketak, eta horretarako 2020an aurreikusita dagoen aurrekontua.

Konklusio gisa, eta 2019ko ekitaldiko egiaztapen txostenak adierazi zuen bezala, egindako azterketa ez da nahikoa arauaren genero eragina ebaluatzeko; beraz, azterketa osatu egin beharko litzateke, ezarritako prozedurari jarraituz.

Bestalde, OHZren araudiko aldaketari dagokionez, aipatu behar da ezen, OHZren kasuan, eta aurkezten diren datuen arabera, gizonen ondasun higiezinaren jabetza handiagoa kontzentratzen dutela emakumeek baino, 21,8 puntu portzentual gehiago, zehazki. Ondasun higiezinaren kopurua ez ezik, haien katastro balioa ere handiagoa da gizonentzat, 23,4 puntu portzentual gehiago, zehazki; hortaz, ondasun higiezin gehiago kontzentratzeaz gain, balio handiagoa dute horiek.

Katastro balioen eguneratze linealak ez du kontuan hartzen abiapuntuko genero desberdintasun egoera hori. Hori dela eta, urteko eguneratsetik haratago katastro balioak sakonago berrikusten diren beste une batean, interesgarria izango litzateke ondasun higiezinaren jabetzaren banaketa desberdin horretan dauden genero joerak kontuan hartzea.

Bukatzeko, eta aurreko aldaketak aztertzen diren bezalaxe, aztertu egin beharko litzateke kasu hau: "Gipuzkoako Lurralde Historikoko udal korporazioetako kideen

ordainsarien goi mugen ezarpena”, zeina jasota baitago, era berean, txosten honek xedetzat duen foru arauaren aurreproiektuan, nahiz eta horren erreferentziarik ez egin *Genero eraginaren aurretzako ebaluazio txostenean*. Izan ere, kontuan hartuta ezen udal korporazioetako karguek sexuan oinarrituta duten banaketa aldatu egiten dela udalerriko biztanle kopuruaren arabera, emakume gutxiago kontzentratuz tamaina handiagoko udalerrietako zinegotzitzetan eta alkatetzetan, berariaz aztertu beharko litzateke kasu hori, baita aurreko aldaketak ere².

Azkenik, **hizkuntzaren erabilera ez sexistari dagokionez**, testuaren gaztelaniazko bertsioan, ikusten da ahalegin bat egin dela hizkuntza inklusiboa erabiltzeko.

Donostian, 2019ko urriaren 21ean.

Hiart Balziskueta Flórez
Berdintasuneko teknikaria

Ana Agirre Sáez de Eguilaz
Berdintasuneko zerbitzuburuaren O. E.

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa